JESAJA 25:1-5; FILIPP 3:17-21; MATT 22:1-14; 11okt'26, Maranatakerk, ds J.C. van Dongen

Gij die koning zijt, dit en dat, wat niet al... ja,ja, kom er eens om. Gij weet waarom het is, ik niet. Dat koninkrijk van U, weet U wel, wordt dat nog wat?... Aldus de bekende regels van Gerard Reve uit 'Nader tot U' n.a.v. de dood in de oorlog van zijn 18 jarige buurjongen Gerard Rijpma... *Dat koninkrijk van U, weet u wel, wordt dat nog wat?*

Bij Jezus gaat het vaak om *het Koninkrijk van God,* of (bij Matteüs) *het koninkrijk der hemelen*; zeker ook in gelijkenissen, zoals in Matt. 22 -De vraag is al heel lang in de theologie: Wat houdt dat Koninkrijk in?... Heel lang werd dat geestelijk ingevuld; maar met name na de oorlog, vanaf de 60-er jaren, kreeg het een politieke uitleg: Jezus was, mede dankzij de Bergrede -en natuurlijk zijn marteldood- een revolutionair, waaraan de politiek en ieder koninkrijk een voorbeeld kan nemen; ook anno nu een democratisch minderheidskabinet.

Begin dit jaar verscheen een baanbrekende studie van de Nederlandse Cambridge-hoogleraar Geurt-Henk van Kooten: *Echo's van het Goede Nieuws*, waarin hij de ontstaans-volgorde van de vier Evangeliën overhoop gooit: niet Marcus is 't oudst -zoals al eeuwen beweerd wordt- maar de veel later-gedateerde Johannes met zijn geestelijke invulling: dié was eerst; en als andere Evangelisten, zoals Matteüs, over het *Koninkrijk*, *van God*, of *der hemelen*, spreken dan klinkt daar ook wereldverbetering in, maar -dankzij Johannes- nóg meer geestelijks. Jezus gelijkenissen -vaak over *het Koninkrijk*- hebben dus naast een politieke, een geestelijke lading à la Johannes. Dus zo mogen/moeten we ook de gelijkenis van vandaag lezen: *het is met het koninkrijk van de hemel als met een koning die een bruiloftsfeest gaf voor zijn zoon...*

Voor ik verder op deze best ingewikkelde gelijkenis inga: ik keek natuurlijk ook naar de beide andere rooster-lezingen voor vandaag uit Jesaja 25 en Filipp.3. *JESAJA 25* eindigt met: *U doet het gejoel van barbaren verstommen, U tempert de triomf der tirannen*. Wie Jesaja kent, weet dat dit niet alleen politiek is, maar ook geestelijke strijd tegen afgodische machten. Om zo ook naar Poetin en Trump te kijken:... En in *FILIPP.*3 zegt Paulus: *Velen leven als vijand van het kruis van Christus en gaan hun ondergang tegemoet... Maar wij hebben ons burgerrecht in de hemel, en van daar verwachten wij onze Redder, de Heer Jezus Christus...* Moeilijk vol te houden dat dit louter een politiek *koninkrijk van de hemel* zou zijn.

Jezus zegt 't in zijn gelijkenissen -*midrasjiem*: Joodse 'raadsel-spreuken'- ingewikkelder. Zo ook in deze *gelijkenis van het koninklijk bruiloftsmaal.*

Zéker: perslot worden in de gelijkenis *de bruiloftsgasten van de toegangswegen van de stad* gehaald, iéder -zowel *goed als slecht*-. Dus heel maatschappelijk; en hiermee zou wat mij betreft de gelijkenis mogen eindigen; dan zou 't een pracht verhaal zijn van de ongelooflijke -beter gèlooflijke- hemelse gulheid, gastvrijheid die Jezus de priesters en farizeeën voorhoudt: 'zó is het hemelse Koninkrijk -niét dat gemiezemaus en al die haarkloverijen en excuses van jullie! Iéder is welkom, waar ook vandaan, zonder dat je iets hoeft te weten van zijn of haar toestand -ook geestelijk-!'... Dat zou de latere Christelijke kerk zich ook meer hebben moeten aantrekken. In mijn predikantschap ben ik vaak mensen tegengekomen, ernstig geschoffeerd door uitspraken en oordelen van hun kerk. Dat zgn. *Koninklijk Bruiloftsmaal* bleek in hun kerk bepaald niet royaal en zeker niet hemels!... Nee, dán Jezus: iéder is welkom!

Maar de gelijkenis gaat nog vèrder: *de dienaren gingen de straat op en brachten alle mensen die ze tegenkwamen bijeen, zowel goede als slechte* (ze mochten allemaal aanliggen). Maar: *Toen de koning binnenkwam om te zien wié er allemaal aanlagen, zag hij iemand die droeg geen bruiloftskleed! En hij vraagt: vriend hoe ben je hier binnengekomen terwijl je geen bruiloftskleed draagt?' Daarop zei de koning: 'Bind hem aan handen en voeten en gooi hem*

eruit in de uiterste duisternis waar men jammert en knarsetand'. En dan als klap op de vuurpijl: *Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren...* Hup, n.b. Jezus-zèlf haalt hier de hele hemelse gulheid van de Koning der koningen onderuit .... Reden dat ik altijd met tegenzin deze gelijkenis las, als uiting van Christelijke benauwdheid -n.b. uit Jezus' mond zo'n grove afwijzing- vanwege 't niet dragen van een stom bruiloftskleed: *Werp hem* daarom *in de buitenste duisternis!* Verbeel je, wát een oordeel!

De meeste van Jezus' gelijkenissen -midrasjiem- zijn niet uniek; ja, wèl in de situatie waarin Hij ze zegt, maar vaak is het een variatie op een Joodse midrasj. Het Jodendom (en Jezus was Jood) is vol gelijkenissen. Ik studeerde in Jeruzalem bij Joodse rabbi's en hoogleraren, en bijna altijd begon hun college met een gelijkenis, waaraan dan de leerstof werd opgehangen. Pedagogisch heel sterk: je bent meteen betrokken.
Ik vond één Joodse gelijkenis die ook met een *banket/bruiloftsmaal* eindigt, en m.i. méér de inhoud weergeeft van wat Jezus bedoelt: nl. perslot geen grof oordeel, maar gerechtigheid.
Hoor die Joodse gelijkenis: *Twee rabbi's, collega's, hebben beide hun leven gewijd aan de studie van de Tora. Eén rabbi sterft, maar bij zijn begrafenis komt niemand: geen treurenden geen in memoriam. Tegelijk sterft een puissant rijke tollenaar. De stad loopt uit voor diens begrafenis met één en al ophemeling. De nog levende rabbijn is woedend: 'Tegenwoordig worden de bozen geprezen, maar de goeden niet meer geëerd!' Dan -in een droom- verschijnt de overleden rabbijn aan zijn collega en zegt: 'Waarom twijfel je aan het oordeel van de Eeuwige? Ik beging ooit één grote zonde -deed m'n gebedsriemen gedachteloos aan-, dus ik verdiende deze eerloze begrafenis! Maar die tollenaar deed ooit één goéde, lofwaardige daad. Hij richtte eens een banket/bruiloftsmaal aan* -daar heb je dat bruiloftsmaal- *speciaal voor alle rijken van de stad; maar niemand kwam. Toen nodigde hij alle armen uit stad en ommelanden, om gratis te komen eten en genieten. Nou: die éne goede daad werd hem door de Eeuwige gerekend tot gerechtigheid'. Ziedaar.*
Deze gelijkenis -en ook die van Jezus- is dus primair een subtiel verhaal over goeden en kwaden. In alle tijden waren -en zijn- er kwaden die zichzelf goéd vinden en rechtvaardig -in politiek, zakenleven, en privé-, èn goeden die zichzelf kwaad, onrechtvaardig, vinden, terwijl ieder zegt: 'wat hebben ze nou helemaal fout gedaan?' Ook in Jezus' gelijkenis is er maar één uitkomst: het Koninkrijk van de hemel heeft een Koning (met hoofdletter) en die staat voor gerechtigheid -zoals zelfs die ene keer in zijn leven bij die rijke tollenaar -dus 't kán: een gulle maaltijd voor verschopten en armen. Kortom dè houding om na te leven, geestelijk, politiek, zakelijk en privé. Maar laat er in deze gulle -vroeger zouden we zeggen 'onverdiende'- genade waar we dankzij Jezus in mogen delen -ieder welkom aan het bruiloftsmaal, hemels!- laat er nou toch nog één proleet zijn (of het nou een rijke tollenaar is of straatarme doet er niet meer toe) die niet tot Gods eer ter bruiloftsmaaltijd verschijnt, òn-aangedaan, geen bruiloftskleed aan!... dus zonder ontzag voor de Koning en Zijn genade, niét bereid om de Eeuwige na te volgen, die, ondanks alle rottigheid en vuiligheid in de wereld, zo konsekwent hemels gul is.
Ik lees 's morgens de Trouw, en vrijdag was de katern 'de Verdieping' gewijd aan de Duurzame 100, allemaal bedrijfjes die hun uiterste best doen de schepping een goed bruiloftskleed aan te doen -als opening naar het hemelse Koninkrijk: opdat alle vuile bedrijven (à la Trumps 'drill baby drill') in de buitenste duisternis verdwijnen. Jezus' *Koninklijk Bruiloftsmaal* staat -zéker voor wie nog iets Christelijks heeft- vanuit God dié gerechtigheid voor, tot in het milieu, het zakelijke en de politiek, reinigend, maar alleréérst géestelijk werkend, in u en mij.